

DOI: <https://doi.org/10.54937/dspt.2023.23.3.89-97>

Use of Online Space in Social Counseling, Supervision and Psychotherapy

Využívanie online priestoru v rámci sociálneho poradenstva, supervízie a psychoterapie

Filip Bambúch

Abstract

The article is devoted to the use of online space in the framework of social counseling, supervision and psychotherapy. The introductory part is dedicated to defining social counseling, supervision and psychotherapy. Further, ethics, digital technologies, and challenges are described, which are more specifically specified in the online space. In addition, the article describes some of the advantages of using the online space, as well as several websites that provide contacts for psychotherapists and supervisors.

Keywords: Social counseling. Supervision. Psychotherapy. Online space.

Úvod

V dnešnej digitálnej dobe sa technologický pokrok a rýchly vývoj internetu stávajú neoddeliteľnou súčasťou nášho každodenného života. Tento vývoj prináša nové možnosti aj v oblasti sociálneho poradenstva, supervízie, či psychoterapie, kde online prostredie získava čoraz väčšiu dôležitosť. Online platformy a aplikácie umožňujú poradcom, supervízorom, terapeutom a iným pracovníkom z pomáhajúcich profesií pracovať s klientmi a klientkami na diaľku, poskytovať podporu a profesionálnu starostlivosť bez ohľadu na geografickú vzdialenosť. V tomto článku sa zameriame na využívanie online priestoru v rámci sociálneho poradenstva spolu so supervíziou a psychoterapiou. V úvodnej časti ich vymedzíme a následne s nimi budeme pracovať z perspektívy etiky, digitálnych technológií a výziev v danej oblasti.

Vymedzenie sociálneho poradenstva, supervízie a psychoterapie

Poradenstvo sa vyskytuje vo viacerých vedných disciplínach, možno tvrdiť, že skoro vo všetkých. V rámci pomáhajúcich profesií však špecifikujeme poradenstvo v rámci konkrétnej pomoci. Napríklad v sociálnej práci je to sociálne poradenstvo definované zákonom 448/2008, v psychológii je to psychologické

poradenstvo, ďalej sa môžeme stretnúť s termínom ako finančné poradenstvo, právne poradenstvo a podobne. **Sociálne poradenstvo** okrem špecifikovania podľa zákona ďalej autori definujú ako čoraz častejšiu vyhľadávanú službu, pomocou ktorej je cieľom vyriešiť alebo zmierniť sociálnu situáciu klienta (Holíková, 2017). Autori Slovák a Vereš (2009, s. 28) upozorňujú, že v rámci sociálneho poradenstva „*slovo poradenstvo je odvodené od slova radiť, čím sa mylne vytvára dojem, že poradca je človek, ktorý dáva rady, hotové návody a riešenia, disponuje prostriedkami, ktoré klientovi okamžite pomôžu zvládnuť situáciu či vyriešiť problém.*“ Sociálne poradenstvo teda pomáha klientom najmä so zachovaním kontroly nad svojím životom a kontroly pre blízkych. Na záver autor Gabura (2013, s. 43) prirovnáva sociálne poradenstvo k nástroju, „*ktorý pomáha človeku rozhodovať sa, konať spôsobom, ktorý je zmysluplný, konštruktívny a spoločensky užitočný. Umožňuje naplňovať sociálne potreby ľudí, ktorí sa často cítia ohrození, izolovaní, nepochopení, zmätení, frustrovaní alebo stratení vo svete. Sociálne poradenstvo tiež pomáha odstraňovať sociálne stigmy, učí klientov zvládať predsudky, reagovať na predsudky a hľadať zdroje podpory vo svojom sociálnom okolí.*“ **Psychoterapia** býva považovaná najmä ako liečba prostredníctvom rozhovoru. Zacielená je najmä na pomoc klientom alebo pacientom pri spracovávaní vlastných emócií, riešení nielen intrapsychických, ale aj interpersonálnych konfliktov a v neposlednom rade je zameraná na osobnostný rast. Primárne sa však zameriava podľa autora Kratochvíla (2006) na riešenie psychologických, psychopatologických a psychosomatických problémov pacienta. V rámci definovania psychoterapie môžeme častokrát naraziť na problém, kde je hranica medzi sociálnym a psychologickým poradenstvom v porovnaní so psychoterapiou. Každý poradca môže, po absolvovaní terapeutického výcviku, rozšíriť svoju odbornú činnosť a počas poradenskej činnosti využívať rôzne prvky z terapeutických či teoretických prístupov (Holíková, 2016). „*Rozdiel medzi nimi je veľmi ťažké stanoviť s reálnou presnosťou. Poradenstvo je považované za krátkodobé a zaoberá sa identifikovateľnými problémami, kým psychoterapia za dlhodobú, venujúcu sa hlbším psychologickým narušeniam a zmenám. Mnoho poradcov naráža na problém, že sa nemôžu venovať len identifikovateľným problémom, pretože tie môžu predstavovať len povrchovú vrstvu oveľa hlbšie situovaného problému*“ (Merry, 2020, s. 13). Oproti ostatným krajinám v rámci EU je výkon psychoterapie v podmienkach Slovenskej republiky zasadený do rezortu zdravotníctva, i keď je potrebné, aby využívanie psychoterapie bolo umožnené aj ďalším pracovníkom v pomáhajúcich profesiách (Bambúch, 2021; Gabura, 2020). **Supervízia** je dlhodobou neodmysliteľnou súčasťou nielen poradenstva, psychoterapie a v pomáhajúcich profesiách, ale všade, kde je potrebné rozvíjať profesné zručnosti supervidovaného. Podľa Matouška supervízia vznikla práve z potrieb psychoterapeutov. Podľa autorov Vaska a Vrťová (2021, s. 238) je supervízia „*dozorná činnosť, ktorá je zacielená efektívny proces a výsledky práce*“. Autori Hawkins a Shohet (2004) dodávajú, že cieľom supervízie je pochopenie profesionálnych hodnôt a odovzdávanie skúsenosti dobrej praxe smerom od

supervízora k supervidovanému. Rola supervízora môže byť výchovná, podporná a rozvojová. Výchovná rola sa spája najmä s edukáciou supervízora, podpora zahŕňa najmä emocionálnu oporu a podporu v pracovných ťažkostiach a rozvoj je spájaný s rozvojom profesijných kompetencií a zručností supervidovaného (Mátel, 2011). V rámci poradenstva je supervízia realizovaná skúsenejším poradcom, ktorý pôsobí v tej istej alebo podobnej oblasti poradenstva. Supervízny vzťah medzi supervízorom a supervidovaným je v procese supervízie hodnotiaci a hierarchický. Cieľom vzťahu je zlepšiť profesionálne fungovanie supervidovaného (Vaska, Vrťová, 2021). V rámci psychoterapie je supervízia považovaná za nevyhnutnú častejšie praktizujúcu, pretože je podmienkou vzdelávania pre psychoterapeutov (Černák, 2016). Okrem toho je supervízia hlavným prostriedkom rozvoja a zvyšovania terapeutických kompetencií supervidovaného.

Etika a digitálne technológie v online priestore

V dnešnej digitálnej dobe, kde informačné technológie prenikli do každej sféry nášho života, je nevyhnutné, aby sa aj sociálna práca prispôsobila novým výzvam a možnostiam, ktoré online priestor ponúka. Aplikácie, platformy a komunikačné technológie sa stali súčasťou nášho každodenného života, a tak nečudo, že aj v oblasti sociálnej práce sa stále viac profesionálov obracia k využívaniu online priestoru na poskytovanie poradenstva, terapie a supervízie (Plán obnovy, 2021). Online prostredie poskytuje nové a nové možnosti a príležitosti, ktoré zlepšujú dostupnosť a flexibilitu sociálnej práce a kontaktu s klientom. Virtuálne stretnutia umožňujú komunikáciu s klientmi či supervíziami na diaľku, čo je veľmi prospešné pre tých, ktorí majú obmedzený prístup k tradičným osobným stretnutiam, ako napríklad ľudia žijúci v odľahlých oblastiach alebo s obmedzenou mobilitou. Okrem toho online priestor umožňuje aj väčšiu flexibilitu v časovej plánovaní, čo je veľmi výhodné pre klientov a odborníkov, ktorí majú nabitý harmonogram a nevedia sa stretnúť v konkrétnom čase a mieste. Avšak s týmto novým spôsobom práce prichádzajú aj výzvy a etické otázky. Ako napríklad zaistiť bezpečnosť a dôvernosť údajov v online priestore. Aké sú hranice medzi pracovným a súkromným životom v online komunikácii. Alebo ako premeniť zbytočnú byrokráciu do online priestoru. Tieto témy, ale aj iné, si vyžadujú hlbšie porozumenie a rozvoj etických noriem a smerníc pre online prácu v sociálnej práci. **Etické** argumenty v rámci vykonávania online sedení prinášajú v naratívnej prehľadovej štúdii autori Stoll, Muller a Trachsel (2020). Vychádzajú z 249 publikácií vydaných v PubMed, PsycINFO, Web of Science. Ich výsledky zaznamenávajú, že v prospech využívania online priestoru je 24 etických argumentov a v neprospech 32 etických argumentov. Päť hlavných etických argumentov v prospech využívania online priestoru udávajú:

- „zvyššený prístup k sedeniam a dostupnosť a flexibilita služieb,

- *výhody terapie a zlepšená komunikácia,*
- *výhody súvisiace so špecifickými charakteristikami klienta (napr. vzdialené umiestnenie),*
- *pohodlie, spokojnosť, akceptácia a zvýšený dopyt a*
- *ekonomické výhody“ (Stoll, Muller a Trachsel 2020, s. 5 – 6).*

Päť hlavných etických argumentov v neprospech využívania online priestoru udávajú:

- *„otázky súkromia, dôvernosti a bezpečnosti,*
- *spôsobilosť terapeuta a potreba špeciálneho výcviku,*
- *komunikačné problémy špecifické pre technológiu,*
- *medzery vo výskume,*
- *núdzové problémy“ (Stoll, Muller a Trachsel 2020, s. 7).*

S využívaním online priestoru je potrebné chrániť v niektorých prípadoch nielen seba ako sociálneho pracovníka alebo poradcu, ale taktiež aj klienta. Podľa autorov Pikna a kol. (2021) je potrebné si uvedomiť 3 základné súbory etických rizík: etické chyby, etické rozhodnutia (často neúmyselné) a etické správanie. Etika vo využívaní online priestoru si vyžaduje starostlivé premyslenie a úsilie o zachovanie zásad autonómie, dôvernosti, bezpečnosti a kvality vzťahu s klientom. Je dôležité zabezpečiť ochranu súkromia a dôvernosti údajov klientov, ako aj stanoviť hranice medzi pracovným a súkromným životom v online komunikácii. Sociálni pracovníci by mali byť vybavení nielen technickými a digitálnymi zručnosťami, ale aj etickým vedomím a schopnosťou reflektovať a riešiť etické dilemy, ktoré sa môžu v online prostredí vyskytnúť. Taktiež by mali byť oboznámení so smernicami a normami pre online prácu a pravidelne ich aktualizovať a dodržiavať. Netreba opomenúť, že pandémia Covid-19 i keď sa spája s negatívnymi aspektami, zapríčinila a dopomohla aj zmenám v oblasti **využívania digitálnych technológií**, nielen v sociálnej práci. Potreba digitalizácie, prechod do online priestoru a digitálna gramotnosť sociálnych pracovníkov sa zvýšila. Autor Markovič (2022) tvrdí, že je potreba zvyšovania digitálnych kompetencií sociálnych pracovníkov a predpokladá, že: „v reálnej slovenskej praxi chýbajú sociálnym pracovníkom digitálne kompetencie“ (Markovič, 2022, s. 30) vzhľadom k tomu, že nie sú evidované realizované výskumy digitálnej gramotnosti sociálnych pracovníkov. Avšak využívanie IKT v sociálnej práci sa stáva bežnou praxou. V teoretickej analýze autoriiek Vašková a Lovášová (2021) nachádzame, že frekvencia využívania IKT v rámci jednotlivých cieľových skupín sociálnej práce narastá, a taktiež sa zvyšuje aj digitálna gramotnosť klientov. Naproti tomu implementácia IKT do praxe sociálnej práce si vyžaduje kroky, ako:

- *„zdolávať digitálnu priepasť,*
- *zohľadňovať špecifická cieľových skupín,*
- *zohľadňovať obmedzenia a riziká pri využívaní IKT,*
- *dodržiavať etický kódex sociálnej práce a pod.“ (Vašková, Lovášová, 2021, s. 36)*

Podobne vo svojom empirickom výskume vykonávanom so seniormi približujú vo výsledkoch práce aj autori Pikna a kol. (2021), že respondenti uvádzali, že poznajú viaceré IKT avšak využívajú ich v nižšej miere, ako ich prinášajú súčasné možnosti. Nakoniec dodávajú, že úlohou nielen sociálnych pracovníkov je: „*byť podporovateľom, sprostredkovateľom alebo poskytovateľom informácií a zručností, ktoré si chcú seniори v oblasti IKT osvojiť s cieľom prekonávania problémov a spoločenských bariér.*“ (Pikna a kol., 2021, s. 42). Využívanie IKT v sociálnej práci je dynamické a neustále sa meniace pole. S rastúcimi technologickými možnosťami je dôležité byť informovaný, aktualizovať si znalosti a schopnosti a prispôbovať sa novým trendom a inováciám. Pravidelný výskum a reflexia týkajúca sa využívania IKT je kľúčová pre zabezpečenie kvality, účinnosti a etiky v sociálnej práci (Lopez, 2014). Celkovo je využívanie IKT v sociálnej práci zdrojom potenciálu a možností pre zlepšenie poskytovania sociálnych služieb. Avšak nesmieme zabúdať na dôležitosť ľudskej interakcie a vzťahu v sociálnej práci. IKT by mali slúžiť ako nástroj na podporu a posilnenie vzájomnej komunikácie a vzťahov medzi pracovníkmi a klientmi, a nikdy by nemali nahradiť osobný kontakt a empatiu, ktoré sú základnými piliermi sociálnej práce. V konečnom zúčtovaní je dôležité využívať IKT v sociálnej práci s rozvahou, profesionalitou a zodpovednosťou. Je to cesta, ktorá môže viesť k inovácii, efektívnosti a zlepšeniu kvality sociálnych služieb, avšak vždy so zachovaním ľudskej dimenzie a hodnôt, ktoré sú srdcom sociálnej práce.

Z uvedených troch foriem pomoci sa najviac v covidovom a post-covidovom období uchytila psychoterapia. Ak by si chcel klient vyhľadať psychoterapeutickú pomoc, online priestor mu prináša mnoho možností, ako napríklad nasledujúce webové stránky. Psychoterapeuti: <https://hedepy.sk/>, <https://www.ksebe.sk/>, psychológovia: <https://mojra.sk/> alebo je možné natrafiť na rôzne ambulancie, online terapeutov, poradcov či koučov. Ak by sme chceli vyhľadať supervízora, ktorý vykonáva supervíziu online, tak v tomto prípade je to už náročnejšia úloha. Zväčša sa stretne s terapeutom, ktorý vo svojom prístupe ponúka okrem psychoterapie aj supervíziu. Okrem toho, že v sociálnej práci je supervízia kľúčová zložka profesie (Vrťová, Vaska, 2021), je podľa zákona 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele a zákona 448/2008 o sociálnych službách supervízia povinnou súčasťou pre pracovníkov detských domov a krízových centier a pre pracovníkov zariadení sociálnych služieb. Preto tí, ktorí chcú alebo musia podstúpiť supervíziu (najmä sociálni pracovníci), majú možnosť si vyhľadať supervízora na stránke asociácie supervízorov a sociálnych poradcov: <https://assp.sk/>, ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny: <https://www.employment.gov.sk/files/sk/rodina-socialna-pomoc/socialnopravna-ochrana-deti-socialna-kuratela/supervizia/dokumenty-2/zoznam-supervizorov.pdf>, a podobne. Keďže sociálne poradenstvo sa nevykonáva bežne na priamu platbu, ale je vykonávané prevažne v rámci inštitúcie, tak aj dopyt a ponuka sú minimálne.

Výzvy v online priestore

Napriek výhodám, ktoré množstvo autorov (Davis, 2022; Markowitz a kol., 2021; Simpson, 2015 a ďalší) uvádza v prospech využívania online priestore, ako napríklad dostupnosť (Wodarski, Frimpong, 2013), komfort (Špatenková a kol., 2011), flexibilita (Chester, Glass, 2006) šetrenie peňazí a nutnosti presunu (Morland, 2015), súkromie (Irvine a kol. 2020) a podobne, je priestor aj pre **výzvy**, ktoré treba zohľadniť a prekonávať v blízkej budúcnosti. Podľa autorov Stoll, Muller a Trachsel (2020); Irvine a kol. (2020); Markowitz a kol. (2021) a ďalší, sem patria najmä: prenos neverbálnej komunikácie, technické problémy, ochrana súkromia a bezpečnosť, terapeutický vzťah, právne otázky a podobne.

Prenos neverbálnej komunikácie: Jednou z výziev online prostredia je obmedzený prenos neverbálnej komunikácie. Pri absencii fyzického kontaktu môže byť náročnejšie zachytiť drobné nuansy v mimike, gestách a tóne hlasu. Terapeuti a poradcovia musia byť vnímaví a citliví na akékoľvek signály, ktoré môžu indikovať emocionálne stavy klienta a prispôbovať svoju komunikáciu a techniky na dosiahnutie potrebnej úrovne porozumenia.

Technické problémy: V online prostredí môžu vzniknúť technické problémy, ako je nestabilné pripojenie, problémy s kvalitou zvuku alebo obrazu. Tieto problémy môžu narušiť plynulosť a kvalitu terapeutickú alebo poradenskú interakcie. Je dôležité mať rezervné plány na prípad technických porúch a mať dostupné kontaktné informácie na technickú podporu pre klientov.

Ochrana súkromia a bezpečnosť: V online prostredí je dôležité zabezpečiť ochranu súkromia a bezpečnosť klientov. To zahŕňa používanie spoľahlivých a zabezpečených platforiem, ktoré chránia osobné údaje a zabraňujú neoprávnenému prístupu k nim. Terapeuti a poradcovia by mali mať jasné smernice týkajúce sa uchovávanía a spracovania údajov klientov a dodržiavať platné právne predpisy v oblasti ochrany osobných údajov.

Terapeutický vzťah: Budovanie dôvery a vzájomného porozumenia je kľúčové pre úspešnú terapiu a poradenstvo. V online priestore môže byť vytvorenie hlbšieho vzťahu náročnejšie, keďže fyzický kontakt je obmedzený. Terapeuti a poradcovia musia preto venovať viac pozornosti vytváraniu bezpečného a podporujúceho online prostredia, aby klienti mali pocit dôvery a pohodlia pri zdieľaní svojich ťažkostí.

Právne otázky: Používanie online priestoru v terapii a poradenstve môže spôsobiť niektoré právne otázky, ako je napríklad licencovanie, prenos cezhraničných služieb a dodržiavanie zákonov v oblasti ochrany osobných údajov. Terapeuti a poradcovia by mali mať primerané odborné vzdelanie a byť informovaní o právnych aspektoch online poskytovania služieb a dodržiavať príslušné právne predpisy a etické normy.

Zvládanie týchto a aj ďalších výziev vyžaduje od poradcov, terapeutov a supervízorov flexibilitu, odbornosť a neustále vzdelávanie sa. Dôležité je

udržiavať si informovanosť o najnovších vývojoch v oblasti online technológií, etických smerniciach a právnych predpisoch a prispôbovať svoje postupy a prístupy, aby bolo poskytovanie služieb v online priestore efektívne, bezpečné a účinné.

Záver

Prieniky medzi sociálnym poradenstvom, supervíziou a psychoterapiou sú čoraz v menšej miere a zákon jasne vymedzuje, kto môže tieto aktivity vykonávať. Online priestor je v spoločnosti už dlhšiu dobu, ale situácia ako vidieť v posledných rokoch dopomohla k prechodu na online formu. S touto formou sa však viaže viacero etických dilem, rovín, komplikácií, možností či výziev. V tomto článku sme chceli priniesť ako poradenstvo, supervízia a psychoterapia sa stretávajú s rôznymi pozitívnymi a negatívnymi oblasťami využívania online priestoru. Na záver sme priblížili, aké výzvy čakajú pracovníkov v týchto oblastiach. Je však možné, že niektorí sa budú snažiť vrátiť do fyzických kontaktov so svojimi klientmi. V každom prípade je potrebné si uvedomiť, že možnosť online priestoru tu je, ale nenahrádza reálny kontakt.

Bibliografia

- BAMBÚCH, F.: *Issues of Psychotherapy performed by Social Workers in the Conditions of the Slovak Republic*. In: *CER Comparative European Research 2021*. London: Sciemcee, 2021, s. 167 – 169.
ISBN 978-1-7399378-0-5.
- ČERNÁK, P.: *Projekt Certifikačný študijný program v certifikovanej pracovnej činnosti PSYCHOTERAPIA*. Bratislava: Slovenský inštitút pre vzdelávanie v psychoterapii Bratislava, 2016. Dostupné na: <https://psychoterapeuti.org/sivp/zdroj/sivp-projekt-2016.pdf>
- DAVIS, R.: *Virtual Therapy vs. In-Person Therapy*. [online]. [cit. 2023.06.06]. 2022. Dostupné na: <https://www.psychology.org/resources/virtual-therapy-vs-in-person/>
- GABURA, J., MOJTOVÁ, M.: *Prieniky dynamického psychoterapeutického prístupu do teórie a praxe sociálnej práce*. Nitra: Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2020.
ISBN 978-80-558-1602-9.
- GABURA, J.: *Teória a proces sociálneho poradenstva*. Bratislava: IRIS Bratislava, 2013. ISBN 978-80-89238-92-7.
- HAWKINS, P., SHOHET, R.: *Supervision in the Helping Professions*. England, Berkshire: Open University Press, 2004.
ISBN 978-0-33-5218172.

- HOLÍKOVÁ, B.: *Koherencie a diferencie sociálneho poradenstva a psychologického poradenstva na Slovensku*. Dizertačná práca, Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku 2017, 182 s.
- CHESTER, A., GLASS, C. A.: *Online counselling: A descriptive analysis of therapy services on the Internet*. *British Journal of Guidance & Counselling*, 2006, 34 (2), 145 – 160.
<https://doi.org/10.1080/03069880600583170>
- IRVINE, A., DREW, P., BOWER, P., BROOKS, H., GELLATLY, J., ARMITAGE, C., J., BARKHAM, M., MCMILLAN, D., BEE, P.: *Are there interactional differences between telephone and face-to-face psychological therapy? A systematic review of comparative studies*. *Journal of Affective Disorders*, 2020, Volume 265, 120 – 131.
<https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.01.057>
- KRATOCHVÍL, S. *Základy psychoterapie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-122-0.
- LOPEZ, A.: *Social Work, Technology, and Ethical Practices: A Review and Evaluation of the National Association of Social Workers' Technology Standards*. *Social Work in Health Care*, 2014, 53 (9), 815 – 833.
<https://doi.org/10.1080/00981389.2014.943454>
- MARKOVIČ, D.: *Nástup digitálnych technológií do sociálnej práce*. In: *Metanoia v teórii a praxi sociálnej práce*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2022. ISBN 978-80-574-0103-2.
- MARKOWITZ, J. C., MILROD, B., HECKMAN, T. G., BERGMAN, M., AMSALEM, D., ZALMAN, H., BALLAS, T., NERIA, Y.: *Psychotherapy at a Distance*. *The American Journal of Psychiatry*, 2021, 178 (3), 240 – 246.
<https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2020.20050557>
- MATOUŠEK, O.: *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.
- MÁTEL, A.: *Supervízia v sociálnych službách*. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, 2011. ISBN 978-80-970567-0-4.
- MERRY, T.: *Learning and Being in Person-Centred Counselling*. Pennsylvania: PCCS Books, Pennsylvania State University, 2020. ISBN 978-1-910919-59-0.
- MORLAND, L. A., POIZNER, J. M., WILLIAMS, K. E., MASINO, T. T., THORP, S. R.: *Home-based clinical video teleconferencing care: Clinical considerations and future directions*. *International Review of Psychiatry*, 2015, 27 (6), 504 – 512.
<https://doi.org/10.3109/09540261.2015.1082986>
- PIKNA, J. a kol.: *Využívanie informačno-komunikačných technológií v seniorskom veku*. *Sociálni práce/Sociálna práca*, 2021, 21 (6), s. 41 – 60. ISSN 1213-6204.

- Plán obnovy : cestovná mapa k lepšiemu Slovensku*. EK + SK, Operačný program Efektívna verejná správa. [online]. [cit. 2023.06.15]. Dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/site/assets/files/1019/kompletny-plan-obnovy.pdf>
- SIMPSON, S., RICHARDSON, L., K., PELLING, N.: *Introduction to the special issue "Telepsychology: Research and practice"*. Australian Psychologist, 2015, 50 (4), 249 – 251. <https://doi.org/10.1111/ap.12146>
- SLOVÁK, P., VEREŠ, M.: *Metódy sociálnej práce I.* (vysokoškolské učebné texty). Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava, 2009. ISBN 978-80-89271-27-6.
- STOLL, J., MÜLLER, J. A., TRACHSEL, M.: *Ethical Issues in Online Psychotherapy: A Narrative Review*. Frontiers in Psychiatry, 2020, Volume 10. ISSN 1664-0640. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2019.00993>
- ŠPATENKOVÁ, N.: *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 9788024726243.
- VAŠKOVÁ, A., LOVÁŠOVÁ, S.: *Implementácia informačno-komunikačných technológií do praxe sociálnej práce vo vybraných cieľových skupinách*. Sociálni práce/Sociálna práca, 2021, 21 (6), s. 19 – 40. ISSN 1213-6204.
- VRŤOVÁ, J., VASKA, L.: *Supervízia ako nástroj sebarozvoja pomáhajúcich profesionálov*. In: *Socialia 2020 : Multidisciplinárni souvislosti pomáhání*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2021, s. 236 – 246. ISBN 978-80-7435-825-8.
- WODARSKI, J., FRIMPONG, J.: *Application of e-therapy programs to the social work practice*. Journal of Human Behavior in the Social Environment, 2013, 23 (1), 29 – 36. <https://doi.org/10.1080/10911359.2013.737290>
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.
Zákon NR SR č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele.

Článok je publikovaný ako súčasť vedeckého projektu VEGA 1/0639/23 Premeny supervízie v sociálnej práci v kontexte digitalizácie.

Mgr. Filip Bambúch, PhD.

Katedra sociálnej práce
Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta
Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica
filip.bambuch@umb.sk